

О. А. ГОНЧАРЕНКО,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
державного будівництва Національного юри-
дичного університету імені Ярослава Мудрого

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВАХ – ЧЛЕНАХ ЄС

У статті розглянуто механізм комплексної державної підтримки інновацій у державах – членах ЄС. Зосереджено також увагу на методах державного стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в окремих країнах ЄС з урахуванням особливостей їх науково-технічного розвитку та економічного становища. Підкреслено необхідність критичного осмислення досвіду країн ЄС для інноваційного розвитку науки й технологій в Україні.

Ключові слова: науково-технічна та інноваційна діяльність, інновації, держава – член ЄС, форми державної підтримки, податкове стимулювання, пільги, кредити.

Актуальність теми публікації. Формування інноваційної економіки – надзвичайно актуальне завдання як для індустріально розвинених держав, так і для України, оскільки науково-технічний прогрес, знання в цілому виступають як головні чинники зростання економіки нашої держави та сприяють подальшій інтеграції в єдиний європейський науковий простір. Сильна економіка з передовими інноваціями виступає як один із найважливіших засобів забезпечення сталого розвитку держави, поліпшення ефективності функціонування господарської системи, підвищення продуктивності праці і, як результат, – поліпшення якості життя населення та є метою Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», що була підписана Указом Президента від 12 січня 2015 р. [1].

27 червня 2015 р. Верховною Радою України було прийнято Закон «Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу Горизонт 2020 – Рамкова програма з досліджень та інновацій (2014–2020)», що дозволяє розширити можливості участі українських науково-дослідних організацій та університетів у сфері європейських наукових досліджень і сприяє всебічному розвитку партнерських взаємовідносин між Україною та ЄС [2]. Продумана

державна політика щодо форм та методів підтримки інновацій на даному етапі розвитку нашої країни здатна активізувати уповільнені інноваційні процеси, інтенсифікувати структурні зрушення у напрямі високотехнологічного інформаційного сектору, підвищити конкурентоспроможність вітчизняної промисловості і допомогти зайняти гідне місце серед країн ЄС. Разом з тим на сьогодні спостерігається слабка інноваційна складова в економіці України, що пояснюється й досі неефективною взаємодією науки і виробництва, не до кінця продуманою державною політикою і практично відсутністю реального державного стимулювання розвитку науково-технічної та інноваційної сфер.

Таким чином, важливим та перспективним у дослідницькому плані представляється звернення до досвіду країн ЄС, форми та методи стимулювання інноваційної політики в яких сприяли за відносно короткі терміни подоланню слабого рівня розвитку національних інноваційних систем і виходу у світові лідери в галузі інновацій.

Стан дослідження теми. Питання інноваційної політики ЄС, особливості законодавства в різних країнах ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах та вплив законодавства ЄС на розвиток націо-

нального права у державах-членах останнім часом є предметом дослідження багатьох вчених-юристів в Україні, зокрема таких: Ю. Капиця, Д. Задохайло, Ю. Атаманова, С. Береславський, Г. Андрощук, Р. Еннан, Б. Малицький, І. Сільченко, К. Шахбазян та ін. У той же час форми та методи стимулювання інноваційної діяльності як у країнах ЄС, так і в Україні залишаються все ще малодослідженими. Це пояснюється перш за все тим, що сама концепція сильної економіки, яка ґрунтується на передових інноваціях, знаходиться лише у стадії формування, а розробка окремих рекомендацій щодо відповідної стратегії розвитку лише почала здійснюватися.

Метою публікації є аналіз форм стимулювання та методів державної підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності в державах – членах ЄС для використання цього досвіду при розробці відповідного вітчизняного законодавства з урахуванням сучасних економічних та геополітичних викликів в Україні.

Виклад основного матеріалу. У країнах ЄС в останні десятиліття відбулися значні зміни щодо законодавчого регулювання інноваційної політики в рамках національних правових систем. Це пов'язано з інноваційною політикою Європейського співтовариства, яка включає класичну підтримку досліджень, стимулювання процесів обміну між наукою та економікою, а також формування рамкових умов, сприятливих інноваціям. Разом з тим на здійснювану країнами ЄС політику у сфері науки, техніки та інновацій накладаються певні обмеження, пов'язані ще і з тим, що вони є не тільки членами Європейського Союзу, але й учасниками низки міжнародних організацій економічного характеру [3, с. 86].

На національному рівні законодавство про стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності в різних країнах ЄС встановлюється за такими типами законодавчих актів або комбінації з них, як: загальне рамкове законодавство; різні акти, створені на основі спільного плану політики/стратегії; конкретні заходи, передбачені в бюджетному законодавстві, та закріплює наступні форми підтримки інноваційної діяльності:

- державне фінансування (стимулювання);
- приватне фінансування;
- змішана форма фінансування (державно-приватне партнерство).

Основними методами державної підтримки науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств майже в усіх країнах ЄС є: пряме гарантоване фінансування, податкове стимулювання, надання субсидій, ваучерів, гарантій за кредитами та позиками, реалізація схем доступу до венчурного капіталу

тощо. Для стимулювання інноваційної діяльності особливого значення набувають засоби непрямого впливу, оскільки вони забезпечують найбільший ступінь самостійності суб'єктів економічних відносин, що дозволяє підвищити зацікавленість та ініціативність у процесі створення інновацій.

Державні фінансові інструменти використовуються на трьох рівнях: центральним урядом; місцевими або муніципальними органами влади; самостійно або через діяльність спеціалізованих агенцій чи державних банків.

Разом з тим слід відмітити, що засоби сприяння інноваційному розвитку в різних країнах ЄС відрізняються в залежності від їх цільової спрямованості і форм фінансування. Причини розходження в підходах до застосування інструментів підтримки інноваційного процесу в різних країнах ЄС визначити важко, оскільки необхідно враховувати безліч різних чинників, таких як особливості національної культури та історії, особливості науково-технічного розвитку країни, сучасне економічне становище, які впливають на прийняття політичних рішень. Однак можна виділити декілька факторів, які можуть допомогти зрозуміти ці причини. У країнах з рівнем науково-технологічного розвитку більш низьким, ніж у середньому по ЄС, як правило, застосовуються заходи загального характеру, що дозволяють підтримувати широке коло напрямів у всіх секторах економіки. Державна підтримка інновації здійснюється у той період, коли вже існує результат наукової роботи (розробки, дослідження), бізнес готовий її прийняти, але ще не достатньо обізнаний про цю роботу. Саме на цьому етапі і підключається державне фінансування інновацій – позики, гранти та гарантії. У цьому випадку уряди країн орієнтуються на заходи фіскального (податкового) стимулювання, які відрізняються тим, що дозволяють ринку та його учасникам самостійно вирішувати, які галузі економіки необхідно розвивати. Прикладом є такі країни, як: Португалія чи Іспанія, в яких фіскальні стимули застосовуються по відношенню до всіх компаній, які беруть участь в інноваційному процесі, незалежно від розміру компанії або сектору економіки.

У країнах з традиційно високим рівнем науково-технологічного розвитку (Швеція, Фінляндія, Великобританія, Німеччина) пріоритетне значення приділяється заходам прямої фінансової підтримки, що дозволяє державі визначати, який сектор економіки або які технології необхідно розвивати в першу чергу. На відміну від заходів непрямого стимулювання фінансова допомога має цільовий характер і застосовується по відношенню до компаній, що здійснюють визначені урядом види діяльності. Слід додати,

що в зазначених країнах спостерігається високий рівень витрат на науково-технологічний розвиток й існує розроблена правова база для тісної кооперації між промисловістю та науково-дослідними і технологічними центрами.

Як показує міжнародний досвід, у даний час майже всі держави – члени ЄС надають податкові пільги суб'єктам інноваційної діяльності. При цьому ефективність різних інструментів податкового стимулювання в значній мірі залежить від того, наскільки чітко визначені правила їх застосування і наскільки ефективно здійснюється податкове адміністрування у відповідній країні. Правовий досвід країн ЄС цікавий тим, що зазначені держави по-різному підійшли до вирішення проблеми дотримання балансу інтересів держави і приватного бізнесу в галузі податкових відносин. Водночас загальним у підходах майже усіх країн є чітке визначення правил надання та здійснення податкового контролю за застосуванням податкових пільг.

Порядок надання податкових пільг залишається об'єктом виняткового регулювання національним законодавством держав – членів ЄС. Правовою підставою для обмеження вживання заходів податкового регулювання на рівні ЄС є норми права ЄС про захист свобод Співтовариства, а не норми, регулюючі порядок гармонізації законодавства про пряме оподаткування. Фактично критерій дотримання принципів заборони дискримінації і свободи конкуренції залишається єдиною підставою для втручання в цю сферу з боку ЄС. Проте, як показує аналіз правозастосовчої практики, таке втручання набуває постійного характеру, перетворившись в ефективний інструмент гармонізації національного податкового законодавства.

Важливим при проведенні аналізу законодавства і правозастосовчої практики є критерій територіальності щодо надання податкових пільг. Податкове законодавство більшості країн ЄС не встановлює відмінностей у цілях оподаткування стосовно НДР, які були виконані на території або за межами країни. Відповідно критерій територіальності не застосовується щодо зазначених робіт. Однак даний критерій важливий у разі надання схем податкового стимулювання окремими державами. Наприклад, критерій територіальності застосовується при наданні податкових інвестиційних пільг у Бельгії, Іспанії, Франції. В Ірландії критерій не застосовується в межах ЄС, однак застосовується, якщо НДР здійснюється на території держави, яка не є членом ЄС. У Великобританії, незважаючи на те, що метою податкового кредитування є заохочення досліджень, проведених в країні, застосувати пільгові схеми можливо і по

відношенню до витрат, витрачених на дослідження суб'єктами даних податкових правовідносин поза територією Великобританії. Законодавство Великобританії не містить вимоги про необхідність проведення дослідження виключно на території країни. Однак перевагу надає національним науковим і навчальним закладам при затвердженні їх як одержувача грошових сум, що підлягають відрахуванню з оподаткованого доходу особи, що їх надавала [3, с. 123].

Основний принцип системи оподаткування країн ЄС полягає в тому, що податкові пільги надаються зазвичай не науковим організаціям, а підприємствам і інвесторам. Систематичний перегляд пільг дозволяє державі цілеспрямовано стимулювати інноваційну активність у пріоритетних галузях, а відповідно впливати не тільки на склад і чисельність наукових та інноваційних організацій, а й на структуру виробництва. Податкові пільги для досліджень та розробок отримують форму зниження податків та отримання податкових кредитів. Вони часто передбачаються у національних податкових кодексах та відповідних доповненнях та/або у річних законах про бюджет або фінансових актах (Австрія, Бельгія, Чехія, Данія, Франція, Румунія, Словенія, Італія, Іспанія та Великобританія). Багато країн встановлюють зниження податків для витрат, пов'язаних із науковими кадрами (Італія, Франція, Бельгія, Данія, Мальта та Нідерланди). Так, наприклад, з метою стимулювання інноваційної діяльності, а також розширення та зміцнення наявної бази для проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у Франції існує розгалужена система надання пільг:

- податковий кредит на приріст витрат на НДДКР у розмірі 25% приросту витрат компанії на НДДКР порівняно з рівнем минулого року;
- не оподатковуються податками кошти, що вкладаються в ризиковані проекти (100% податків на інвестовані кошти);
- пільговий податок для нових компаній – 25% податку на прибуток протягом трьох років;
- надання державних дотацій організаціям, що ведуть науково-дослідні роботи за контрактами, – до 50% суми витрат на проведення робіт на замовлення малих та середніх підприємств;
- надання субсидій малим та середнім підприємствам – до 50% витрат на наймання наукового персоналу (до 175 тис. євро на рік) [4, с. 195].

Деякі країни мають незвичні податкові пільги, а саме Кіпр має податкові пільги для університетів, які здійснюють науково-дослідну діяльність; Естонія має податкові пільги на реінвестування прибутку у розвиток компанії (що включає дослідження та

розробки); Люксембург має податкові пільги на витрати на права інтелектуальної власності [5].

Кредитні пільги, як зазначалось, є також загальним інструментом у державах – членах ЄС для полегшення доступу малих і середніх підприємств (МСП), стартап та інноваційних компаній до кредитів та зниження пов'язаних з цим витрат. Кредити (позики) на інноваційні проекти надаються двох видів: позики на інвестиції; позики на оборотний капітал (робочий капітал).

Кредити надаються:

- під відсоток – пільгові (наприклад, кредит в сумі 100 тис. євро під 3% строком на 10 років, з них перші 3 роки – зі сплатою за кредит 0%);
- під заставу (новоствореним підприємствам);
- у вигляді субсидій (зазвичай сплата 3%).

Кредитні пільги можуть надаватися безпосередньо урядовими органами, але в більшості випадків надання безвідсоткових кредитів або кредитів за зменшеними ставками здійснюється спеціалізованими державними або приватними кредитними установами в рамках державних програм пільгового кредитування [6].

Надання кредитів може бути підтримано міжнародними фінансовими установами, такими як Європейський інвестиційний фонд (EIF), однією з цілей якого є сприяння здійсненню політики ЄС у галузі підприємництва, технології, інновації, зростання зайнятості та регіонального розвитку. Він не надає пряме фінансування МСП, а діє через широкий спектр фінансових установ, банків та фондів венчурного капіталу, що беруть участь у фінансуванні значених підприємств.

Так, в Іспанії за програмою співробітництва у сфері технологій між МСП й університетами та державними науково-дослідними центрами підприємствам, особливо МСП, для здійснення короткострокових та середньострокових досліджень та інноваційних проектів у співпраці з університетами та іншими державними науково-дослідними центрами надаються кредити з нульовою ставкою через кредитні установи, такі як банки, асоціації банків, об'єднання ощадних банків тощо. У Австрії Інноваційна програма Enterprise Dynamics (Innovationsprogramm Unternehmensdynamik) здійснюється державним банком AWS (Austria Wirtschaftsservice) від імені австрійського Федерального міністерства економіки, сім'ї та молоді. Структура програми дозволяє агенції з одного боку здійснювати до 15% інвестицій у інновації та надавати гарантії щодо позик у розмірі 80% суми позики. Як правило, проекти, які отримують підтримку, – це проекти з високим ступенем інновацій, особливо в біотехнології, енергетиці або

технологіях охорони довкілля. У Німеччині найбільшими пільгами в процесі інноваційної діяльності користуються підприємства, які ініціюють та здійснюють інноваційну діяльність, а саме передбачається: надання цільових безоплатних субсидій підприємствам, що освоюють нову технологію; надання дотацій на термін до трьох років щодо підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу; надання пільгових кредитів фірмам (до 50% коштів, що вкладає власник фірми), річний продаж яких не перевищує 300 млн. євро, що вкладають кошти в модернізацію підприємства, освоєння випуску нових товарів, а також у заходи щодо раціонального використання енергії; надання до 100 тис. євро пільгових кредитів МСП, що вступають у промислову кооперацію з іншими фірмами; дотації малим підприємствам на інвестування в НДДКР; дотації малим і середнім фірмам на наукові дослідження або розробку нової технології для виготовлення продукції; дотації наукомістким підприємствам. Інноваційна система в Німеччині багато в чому схожа з іншими країнами – значні кошти виділяються державою на організацію інноваційного процесу. Специфічною для Німеччини формою є так званий KEIM – процес, у рамках якого створюється орган, що управляє групою університетів та інститутів для трансферу технологій. Передбачено спеціальну програму навчання професорського складу і студентів з підготовки вчених до підприємницької діяльності [7].

Останніми роками для держав – членів ЄС характерне застосування спрощеної схеми фінансування через надання ваучерів. Ваучери надаються МСП для придбання послуг (науково-дослідних розробок, трансферу технологій, отримання патентів, тестування, інноваційного менеджменту тощо). Ваучер випускається національним/регіональним агентством із зобов'язанням здійснити виплату постачальнику послуг та має обмежений обсяг коштів, що надається (середній розмір 20 000 євро).

Існують також натуральні ваучери. Основна характеристика їх полягає в тому, що замість фінансових коштів надаються послуги або товари (наприклад, використання «інноваційного асистента», приміщення, лабораторії, комунікаційних засобів, адміністративних працівників тощо). Натуральні ваучери можуть покривати до 100% натурального внеску.

Національні акти з надання ваучерів існують у Франції, Польщі, Греції, Словенії, Ірландії, Данії, Австрії, Нідерландах, Кіпрі, Португалії. У низці країн надання ваучерів здійснюється і на регіональному рівні – Північний Рейн-Вестфалія, Баварія та Баден-Вюртемберг (Німеччина), Північно-Східна Англія,

Йоркшир і Хамбер і Уест-Мідлендс (Великобританія), Фландрія і Валлонія (Бельгія) тощо [5].

Для підтримки інноваційної діяльності підприємств у різних країнах ЄС існують заходи, пов'язані з діяльністю венчурних компаній, бізнес-ангелів, підтримкою стартап-компаній. Вони спираються на стратегії розвитку досліджень, бюджетне, податкове законодавство та акти уповноважених міністерств. У Великобританії, наприклад, з 2000 р. Департамент бізнесу, інновацій та професійної освіти (BIS) здійснює заходи з підтримки формування венчурного капіталу, а з 2009 р. Інноваційний інвестиційний фонд (UKIIF) діє як фонд фондів. Фонд інвестує в бізнес, що заснований на технологіях з великим потенціалом до зростання, а також у зростаючі малі компанії, стартап та спін-офф компанії, цифрові та біологічні науки, екологічно чисті технології та перспективні технології [7].

Подібні приклади існують і в інших країнах: у Фінляндії – Фонд «Інвестиції у фінську промисловість»; у Нідерландах – Фонд Technostarter, здійснює свою діяльність на основі різних розпоряджень та декретів Міністерства економіки; у Данії – Національний датський інвестиційний фонд (Vækstfonden), утворений у 1992 р., у формі приватного фонду венчурного капіталу, фонд інвестує в інші венчурні фонди, у створення компаній, здійснює керівництво схемою гарантій кредитів; у Швеції – Шведський фонд промислового розвитку – Industrifonden, створений ще у 1979 р., – шведська урядова організація, фінансується державою та здійснює фінансування венчурного капіталу; у Франції – Фонд заохочення венчурного капіта-

лу (FPCR) діє з 2000 р., управління ним здійснює Caisse des Depots et Consignations (CDC) – урядова організація з управління інвестиціями та Європейський інвестиційний банк.

Висновки. У більшості держав – членів ЄС питанням фінансування науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств приділяється велика увага як одному з основних чинників стимулювання інновацій. Загалом фінансові механізми підтримки інноваційної діяльності в країнах ЄС максимально зорієнтовані на реалізацію інноваційного потенціалу держав-членів. Найважливішими з них є загальноекономічні заходи, що стимулюють підприємництво в цілому, розвивають людський потенціал, підвищують конкурентоспроможність економіки. Проте не менш значимими є і спеціальні заходи непрямого впливу, оскільки вони забезпечують найбільший ступінь самостійності суб'єктів економічних відносин, що дозволяє підвищити зацікавленість та ініціативність у процесі створення інновацій.

Для України проблема фінансової підтримки інноваційної діяльності є більше ніж нагальною. Використовуючи досвід країн ЄС, необхідно сформува-ти систему фінансування інноваційних процесів з усіх можливих джерел (державного, кредитного, венчурного та ін.), спрямовуючи їх у дослідження і галузі, які в найближчі десятиліття могли б перевести Україну з аутсайдерів інноваційного розвитку у лідери. При цьому найнеобхіднішим практичним кроком для цього є стимулювання українського приватного сектору до вкладення у власні наукові дослідження та розробки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс] : від 12 січ. 2014 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу Горизонт 2020 – Рамкова програма з досліджень та інновацій (2014–2020)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55776&pf35401=349636>.
3. Андрощук Г. О. Інноваційна політика Європейського Союзу / Г. О. Андрощук, Р. Є. Еннан // Наука та інновації. – 2009. – Т. 5, № 5. – 220 с.
4. Петрова І. Л. Інноваційна діяльність: стимули і перешкоди : монографія / І. Л. Петрова, Т. І. Шпильова, Н. П. Сисоліна. – К. : Дорадо, 2010. – 320 с.
5. Legal regulation of innovation activity in the European Union and EU member-states // EU Enhance Project Innovation Strategies, Policies and Regulation in Ukraine. 2011. – 534 p.
6. Основні форми фінансової підтримки інновацій: Український інститут науково-технічної і економічної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uinte.kiev.ua/viewpage.php?page_id=419.
7. Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації для України. Т. 3. – К. : Фенікс, 2011. – 76 с.

REFERENCES

1. *Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina-2020» vid 12 sichnia 2015* (Strategy for Sustainable Development «Ukraine-2020» of January 12, 2015), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. *Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu i Yevropeiskym Soiuzom pro uchast Ukrainy u prohrami Yevropeiskoho Soiuzu Horyzont 2020 – Ramkova prohrama z doslidzhen ta innovatsii 2014–2020»* (Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine «On Ratification of Agreement Between Ukraine and the European Union on the Participation of Ukraine in the EU Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation 2014–2020»), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55776&pf35401=349636>.
3. Androshchuk H. O. Innovatsiina polityka Yevropeiskoho Soiuzu (Innovation Policy of the European Union), Androshchuk H. O., Ennan R. Ie. *Nauka ta innovatsii*, 2009, T. 5, No. 5, p. 220.
4. Petrova I. L. *Innovatsiina diialnist: stymuly i pereshkody* (Innovative Activities: Incentives and Obstacles), monohrafiia, I. L. Petrova, T. I. Shpylova, N. P. Sysolina, K., Dorado, 2010, p. 320.
5. Legal regulation of innovation activity in the European Union and EU member-states, *EU Enhance Project Innovation Strategies, Policies and Regulation in Ukraine*, 2011, p. 534.
6. *Osnovni formy finansovoi pidtrymky innovatsii: Ukrainyskyi instytut naukovo-tekhnichnoi i ekonomichnoi informatsii* (The Main Forms of Financial Support for Innovation: Ukrainian Institute of Scientific, Technical and Economic Information), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu: http://www.uintei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=419.
7. *Innovatsii v Ukraini: Yevropeyskyi dosvid ta rekomendatsii dlia Ukrainy* (Innovation in Ukraine: European Experience and Recommendations for Ukraine), Tom 3, K., Feniks, 2011, p. 76.

E. A. ГОНЧАРЕНКО

кандидат юридических наук, доцент кафедры государственного строительства
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

**ФОРМЫ И МЕТОДЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ
НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
В ГОСУДАРСТВАХ – ЧЛЕНАХ ЕС**

В статье рассмотрен механизм комплексной государственной поддержки инноваций в государствах – членах ЕС. Сосредоточено внимание на методах государственного стимулирования научно-технической и инновационной деятельности в отдельных странах ЕС с учетом особенностей их научно-технического развития и экономического положения. Подчеркнута необходимость критического осмысления опыта стран ЕС для инновационного развития науки и технологий в Украине.

Ключевые слова: научно-техническая и инновационная деятельность, инновации, государство – член ЕС, формы государственной поддержки, налоговое стимулирование, льготы, кредиты.

O. A. GONCHARENKO

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department of State Construction of Yaroslav
Mudryi National Law University

**FORMS AND METHODS OF STATE INCENTIVES OF RESEARCH AND TECHNICAL,
INNOVATIVE ACTIVITY IN EU MEMBER STATE**

Problem setting. A strong economy with advanced innovation stands as one of the most important means of ensuring sustainable development of the state, improving the efficiency of the economic system and work productivity, and as a result – improved quality of life. Such type of economy is the goal of the Strategy for Sustainable Development «Ukraine-2020» signed by Presidential Decree on 12 January 2015. However, today the innovative component in the economy of Ukraine is powerless. It's explained by inefficient interaction of science and industry, unconsidered government policy and almost lack of state incentives of science and technology, innovation fields' development. Therefore, it's important to refer to EU countries experience and turn attention to the forms and methods of innovative sector incentivization that contributed to overcome the low level of development of national innovation systems and to access to the world's innovation leaders in relatively short time.

Analysis of recent research and publications. The questions of EU innovation policy, the distinctions of legislation in science and technology and innovation in different EU countries have recently been the subject of researches by many legal scholars in Ukraine, among them: Yu. Kapitsa, D. Zadyhaylo, Yu. Atamanova, S. Bereslavskiy, G. Androschuk, R. Ennan, B. Malickiy, I. Silchenko, K. Shahbazyan and others.

Target of research. The aim of the article is to analyze the forms of incentives and methods of state support for science and technology, innovation activity in the EU Member States with the purpose to use this experience in the development of appropriate national legislation, taking into account the current economic and geopolitical challenges in Ukraine.

Article's main body. The mechanism of comprehensive state support of innovation in the EU member states has been studied. Also the attention have been drawn to the methods of incentives of scientific and technical, innovative activity in some EU countries, taking into account the characteristics of its scientific and technological development and economic situation. The basic methods of state support of research and innovative activity of enterprises in the EU have been analyzed. Among them: guaranteed direct funding, tax incentives, subsidies, vouchers, guarantees for credits and loans, implementation of schemes of access to venture capital.

Conclusions and prospects for the development. Financial mechanisms of supporting the innovative activity in the EU countries mostly focused on the realization of the innovative capacity of Member States. The most important are general economic measures that incentive the enterprise in general, develop human capital, increase the competitiveness of economy. But equally important are the special measures of indirect influence, because they provide the greatest degree of subjects' autonomy in the economic relations that can increase the interest and initiative in innovations' creating process. Using the experience of the EU in Ukraine, it's important to form the system of financing the innovative processes from all sources (public, credit, venture capital, etc.), turning them in researches and industries that in coming decades could transferred Ukraine from innovative development outsiders to leaders.

Key words: scientific and technical, innovative activity, innovation, EU Member State, forms of government support, tax incentives, facilities, credits.